

Система профилактической работы в учреждениях высшего образования

С. Л. Сергеюк,
начальник управления,
Н. В. Клишевич,
методист высшей квалификационной категории,
Управление воспитательной работы с молодежью,
Республиканский институт высшей школы

Студенческая молодежь – это не только наиболее активная, но и наиболее уязвимая часть общества. У молодых людей еще не завершён этап становления личности, повышен риск возникновения острых реакций на стрессовые ситуации, что часто является предпосылкой не только для курения, употребления алкоголя, психотропных и наркотических веществ, но и асоциального поведения в целом.

Особенно подвержены риску студенты, приехавшие учиться из других населенных пунктов, попавшие в чужую и не всегда доброжелательную среду. Поэтому в учреждениях высшего образования ведется постоянная целенаправленная работа по адаптации обучающихся к новым условиям жизни, важной составляющей которой является информационная работа, связанная с необходимостью активно информировать студентов о возможности обращения к педагогу-психологу, педагогу социальному, куратору учебной группы, распространением номеров телефонов доверия и других служб, способных оказать оперативную помощь в стрессовой ситуации.

Однако адаптация – лишь начальный этап профилактической работы, которая системно осуществляется в вузах. Рассмотрим структуру системы профилактической работы в УВО на примере профилактики зависимого поведения, в частности, наркотической зависимости, имея в виду, что она повторяет основные подходы и принципы осуществления этой деятельности в целом.

Главенствующая роль в предупреждении вовлечения молодежи в зависимость от наркотиков принадлежит, несомненно, семье. Именно в семье, а не в иллюзорном мире наркотического дурмана должны искать помощь молодые люди в тяжелых жизненных ситуациях. Даже тем, кто уже начал принимать наркотики, может помочь семья, включившись в решение проблемы на ранней стадии. Поэтому родители должны иметь прямой доступ к информации о симптомах, сопровождающих употребление наркотических веществ, о возможности использования тестов на определение их в организме. В родительской среде необходимо широко распространять информацию о том, куда можно обратиться за помощью, и сведения, знание которых поможет принять грамотное решение, выработать четкий алгоритм действий по спасению ребенка.

Профилактике приобщения молодежи к наркотикам в нашем государстве уделяется пристальное внимание. Нормативная правовая база этой деятельности разработана на достаточно высоком уровне, и с каждым годом превентивная работа становится все более выверенной, четкой и целенаправленной. Реализацию нормативных документов по этому направлению в учреждениях высшего образования возглавляют советы профилактики, в работу которых вовлечены и студенты, в первую очередь те,

зентацый і відэаролікаў, тэматычныя канцэрты, выступаюць тэатральныя студыі, каманды КВН і т. д.

Професарска-педагагічны склад, у тым ліку куратары навучальных груп і іншыя педагогі накіраваны на курсы павышэння кваліфікацыі, якія ўключаюць праблематыку арганізацыйна-метадычнага і інфармацыйнага суправажэння прафілактычнай работы ў ўстановах адукацыі, удзельнічаюць у тэматычных канферэнцыях, семінарах, тренінгах. Атрыманыя актуальныя веды прымяняюцца ў кожнадзёнай педагагічнай практыцы.

Значымы ўклад у рэалізацыю прафілактычнай работы ўносяць моладзевыя грамадскія аб'яднанні пазітыўнай накіраванасці, функцыянуючыя ў УВО. Асноўная роля тут, несумнінна, належыць АА «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі», члены першасных арганізацый якога не толькі прымаюць актыўнае ўдзел у рэспубліканскіх акцыях і праектах, накіраваных на фарміраванне здаровага образа жыцця і супрацьдзеянне залежнасцям, але і арганізуюць мерапрыемствы фізкультурна-аздоровіцкай, прафілактычнай, сацыяльна карыснай накіраванасці непасрэдна ў ўстанове адукацыі.

Следвае адзначыць і дзейнасць моладзевых атрадаў ахоўны правапарадка, а таксама моладзевых добравольных дружын. Студэнты, якія ўваходзяць у іх склад, з'яўляюцца пазітыўным прыкладам: на кожнай аснове займаюцца спортам, вядуць здаровы образ жыцця, прымаюць удзел у рэйдах сумесна з прадстаўнікамі праваахоўных органаў, арганізуюць дежурства ў агульнажытні і на прылеглай да іх тэрыторыі, забяспечваюць бяспеку ў час правядзення масавых мерапрыемстваў.

У прафілактычнай работе актыўна ўдзельнічаюць і студэнцкія прафсаюзы, лічэбнасць якіх за апошнія гады сутэсна вырасла.

Першасныя прафсаюзныя арганізацыі студэнтаў за ліку сваіх сродкаў фарміруюць прызовыя фонды канкурсных мерапрыемстваў, у тым ліку прафілактычнай накіраванасці, якія з'яўляюцца саарганізатарамі спартыўных і ЗОЖ-акцый, турыстычных слетаў, прыцякаючых б'льшае лічэбнасць моладзі. Немалаважным ўкладам прафсаюзаў з'яўляецца аказанне садыствы ў аздоровленні навучаючыхся.

У теснай сувязі з кіраваннем УВО, студэнцкім актывам, прафсаюзнай арганізацыяй, моладзевымі атрадамі ахоўны парадка, моладзевымі добравольнымі дружынамі работаюць волонцёрскія атрады. Удзел у волонцёрскай дзейнасці ўжо з'яўляецца прафілактыкай наркотычнай залежнасці з існаваннем сацыяльнай актывнасці саміх студэнтаў.

Рэаганізаваны адел развіцця моладзевана волонцёрскага рухання, які дзействуе на аснове Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы, арыентаваны не толькі на падтрымку спартыўнага і арганізацыйна-культурана волонцёрства, але і дае магчымасць сістэмнага арганізацыйна-метадычнага суправажэння ўсіх накіраванняў волонцёрскай дзейнасці, дазваляе развіваць прафілактычную і рэабілітацыйную дзейнасць волонцёраў, існавуючы ў першую ачэрэд тэхналогію «равны навучае равнага». Паэтым у час правядзення сустрэч, круглых сталаў, тренінгаў з псіхалагамі, прадстаўнікамі здравоахоўнага, органаў ўнутраных спраў следвае выявляць студэнтаў, жадаючых работаваць са сваімі сусветнікамі, і фарміраваць з іх волонцёрскія групы, якія стануць адным з б'льшых значымых суб'ектаў прафілактычнай і рэабілітацыйнагай работы ў УВО. Эта работа дажна ўсемерна падтрымлівацца кіраваннем ўстановы адукацыі.

Мацным прафілактычным рэсурсам, прятэбуючым распаўсюдзіць залежнасці і асацыяльнага павадзення, з'яўляецца рэлігія. Сумесная дзейнасць педагагічнага калектыва са служацамі Беларускага праваслаўнага царквы, аснованая на Праграме супрацоўніцтва між Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь і Беларускага праваслаўнага царквы на 2015–2020 га., а таксама удзел у вавітатэльным працэсе ў ўмовах многаканфэсійнага беларускага грамадства служацаў дугіх канфэсій па фарміраванню пазітыўнага сусветнага ўзгляду ў навучаючыхся можа не толькі садыствавать прятэваўраццёню вавлечэння іх у наркотычны плён, але і дапамаць моладым людям, існаючым апыт уаптрэблення наркотычных і псіхаактывных рэчываў, збавіцца ад залежнасці.

УВО актывна ўзаемадзейнічаюць і са дугімі суб'ектамі антнаркотычнагай дзейнасці, сродкі якіх такія грамадскія арганізацыі, як РОО «Матэры пратыв наркотыкаў», МОБО «Моладзая надыжда», РОО «Беларуская асацыяцыя клубаў ЮНЕСКА». Усе яны вядуць актывную інфармацыйную работу, у тым ліку сродкі студэнтаў УВО, прыглашаюць навучаючыхся, прадстаўнікаў прафесарска-педагагічнага складу, дугіх супрацоўнікаў вышэйшай школы да ўдзелу ў сваіх акцыях, арганізуюць сумесныя мерапрыемствы. На аснове гэтых арганізацый актывна работаюць групы ўзаамапамацы ратэственнікаў нарка- і алкаголезаалежнасці, інфармацыя аб якіх размешчаецца на інфармацыйных стэндах ў навучальных корпусах і агульнажытні.

Інфармацыйнае поле, фарміруемае ўсімі суб'ектамі прафілактычнагай і рэабілітацыйнагай дзейнасці ў савреманым сацыюме, напрымаю адрэдыць эфэктывнасць гэтай работы. На-

заболеваний, табакокурения, алкоголизма, наркомании, травматизма и пр., мониторинг эффективности их реализации с оценкой индикаторных показателей.

Сотрудники Городского центра здоровья создают и распространяют в УВО наглядные материалы, которые освещают работу медицинских реабилитационных центров, информируют о возможности получить бесплатную помощь как в амбулаторных, так и в стационарных условиях, в том числе анонимно. В материалах, которые распространяются и в интернет-пространстве, содержится информация об опасности приобретения к наркотикам, приводятся рекомендации по профилактике и борьбе с пагубной привычкой, перечисляются признаки употребления наиболее распространенных психоактивных веществ для своевременного выявления зависимости.

Сотрудникам УВО, участвующим в организации и реализации профилактической работы со студентами, следует четко знать и использовать в информационной деятельности основные законодательные акты по наркоконтролю, с которыми можно ознакомиться на сайте Главного управления по наркоконтролю и противодействию торговле людьми (<https://www.mvd.gov.by/ru/page/zakonodatel-stvo-po-narkokontrolyu>). Кроме того, Управление воспитательной работы с молодежью готовит и размещает на официальном сайте ежегодный обзор наркоситуации по республике. Здесь же представлены общие сведения о запрещенных наркотических и психоактивных веществах, методические и информационные материалы.

Создание мощного профилактического информационного поля – важнейшая задача всех государственных органов и общественных организаций, которые ведут работу с подрастающим поколением и семьями, воспитывающими детей. Только сотрудничество и совместная работа молодых людей, родителей, педагогов, психологов, общественных и религиозных деятелей, медицинских работников, сотрудников органов внутренних дел поможет эффективно решить проблему девиантного поведения молодежи.

Анотация

В статье рассматривается система профилактической работы учреждения высшего образования, в основном на примере антинаркотической деятельности. Перечислены и кратко охарактеризованы ее субъекты. Представлена структурная схема системы профилактической работы в УВО.

Abstract

The article discusses the system of preventive work of higher education institutions, mainly on the example of anti-drug activities. Its subjects are listed and briefly characterized. The structural diagram of the system of preventive work at the university is presented.

Прызначэнні

30 января Президент Республики Беларусь А. Г. Лукашенко назначил на должность ректора Витебского государственного университета имени П. М. Машерова доктора экономических наук, профессора В. В. Богатырёву

Валентина Васильевна Богатырёва родилась 29 мая 1976 г. в д. Вировля Городокского района Витебской области.

В 1997 г. окончила Полоцкий государственный университет по специальности «Бухгалтерский учет, анализ и аудит», в 1997–2001 гг. – аспирантуру Белорусского государственного экономического университета по специальности «Бухгалтерский учет, статистика». В 1997–2001 гг. – старший преподаватель кафедры экономики и финансов Полоцкого государственного университета. В 2001 г. защитила кандидатскую диссертацию на тему «Развитие учета формирования финансовых результатов на промышленных предприятиях Республики Беларусь». В этом же году назначена на должность заведующего кафедрой финансов Полоцкого государственного университета.

В 2004 г. В. В. Богатырёвой присвоено ученое звание доцента по специальности «Экономика». В 2006 г. за весомый вклад в развитие экономической науки В. В. Богатырёвой назначена стипендия Президента Республики Беларусь.

В 2014 г. защитила докторскую диссертацию на тему «Финансовое управление воспроизводством человеческого капитала: теория, методология, моделирование». В 2016 г. присвоено ученое звание профессора по специальности «Экономика».

В 2017 г. – проректор, в 2018–2020 гг. – первый проректор Витебского государственного университета имени П. М. Машерова.

Автор более 140 научных и учебно-методических работ, в том числе 10 монографий (три из них изданы за рубежом), более 50 статей в рецензируемых журналах Беларуси, России, Украины, Литвы, Польши, Казахстана.

По материалам vsu.by.